

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania M.G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Opolu

o rentę socjalną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18 listopada 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 15 lutego 2024 r., sygn. akt III AUa 376/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[I.T.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 lutego 2023 r., VIII U 1984/20 Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołanie od decyzji z dnia 4 czerwca 2020 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Opolu, którą odmówiono M.G. prawa do renty socjalnej, a ponadto przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego we Wrocławiu na rzecz adwokata E.S. prowadzącej Kancelarię Adwokacką we W. kwotę 135 zł plus VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z dnia 15 lutego 2024 r., III AUa 376/23 oddalił apelację wnioskodawcy oraz przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego we Wrocławiu na rzecz adw. E.S. prowadzącej Kancelarię Adwokacką

we W. wynagrodzenie w kwocie 240 zł (w tym VAT) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie: - art. 224 § 1 k.p.c. i art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227, art. 232 k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c. oraz art. 382, 386 § 4 i 391 § 1 k.p.c.; - art. 387 § 21 w zw. z art. 316 § 1, art. 382 k.p.c., art. 385 k.p.c. i 391 § 1 k.p.c.; - art. 235⁵ pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 380 i 381 k.p.c.; - art. 235⁵ pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. i art. 380 oraz 381 k.p.c.; - art. 235⁵ pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 380 i 381 k.p.c. oraz 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c.; - art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. i 391 k.p.c.; - art. 381 k.p.c.; - art. 224 § 1 w zw. z art. 316 § 1, 328 § 2, art. 378 § 1, 382 i 391 § 1 k.p.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej związanej z rażącym naruszeniem przepisów postępowania cywilnego i brakiem uzupełnienia postępowania dowodowego przez Sąd drugiej instancji, które pozbawiło wnioskodawcę możliwości uzyskania słusznego wyroku, zgodnego z rzeczywistym stanem rzeczy, brakiem rozpoznania istoty sprawy, co w konsekwencji naruszyło jego prawo do ochrony i do uzyskania renty socjalnej, a to w szczególności przez naruszenie przepisów postępowania tj. art. 224 § 1, art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278, 382 i 391 § 1 k.p.c. oraz nadużycie przepisów art. 235⁵ pkt 5 k.p.c. i 381 k.p.c., które to naruszenia miały wpływ na wynik sprawy, w szczególności przez oparcie się przez Sąd drugiej instancji na ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych dokonanych przez Sąd pierwszej instancji, podczas gdy Sąd drugiej instancji, winien przeprowadzić własne niezależne postępowanie dowodowe z uwagi na sprzeczność opinii. Sąd drugiej instancji rozpatrując apelację winien rozważyć całość materiału dowodowego, jego treść oraz kompletność, czego nie uczynił.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 lutego 2023 r. do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie na rzecz pełnomocnika z urzędu kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy według norm przepisanych, w tym podatku VAT.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydyczne argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na oczywistej zasadność wniesionej skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) wymaga od skarżącego zawarcia w uzasadnieniu wniosku wyводу prawnego wskazującego, w czym wyraża się ta "oczywistość" i przedstawienia argumentów na poparcie tego twierdzenia. Zobowiązuje zatem skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu

podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że ubezpieczony nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu. W istocie głównym argumentem za przyjęciem skargi do rozpoznania jest oparcie się przez Sąd drugiej instancji na ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych dokonanych przez Sąd pierwszej instancji, i nie dokonanie własnego postępowania dowodowego. Tak zakreślona oczywista zasadność skargi nie może doprowadzić do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przede wszystkim trzeba mieć na uwadze, że przedmiotem podstaw kasacyjnych nie mogą być zarzuty co do ustaleń faktycznych oraz oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a co za tym idzie, zarzuty dotyczące podstawy faktycznej rozstrzygnięcia nie mogą świadczyć o oczywistej zasadności skargi. Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Należy także zauważyć, że w procesie cywilnym obowiązuje system tzw. apelacji pełnej, w którym postępowanie apelacyjne jest dalszym stadium postępowania przed sądem pierwszej instancji, a sąd apelacyjny ma prawo i często obowiązek ponownego badania sprawy, przeprowadzania w niezbędnym zakresie postępowania dowodowego oraz orzekania na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji i w postępowaniu apelacyjnym. Postępowanie apelacyjne jest zatem kontynuacją postępowania merytorycznego. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, a nie apelację. Użyte w art. 378 § 1 k.p.c. sformułowanie, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę "w granicach apelacji", oznacza w szczególności, iż sąd odwoławczy dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestając na materiale zebranym w pierwszej instancji (art. 381 i art. 382 k.p.c.) i kontroluje prawidłowość postępowania przed sądem pierwszej instancji (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., zasada prawna, III CZP 49/07, OSNC 2008 Nr 6, poz. 55; Monitor Prawniczy 2008 nr 22, s. 37, z uwagami M. Kowalczyk; Palestra 2009 nr 1, s. 270, z glosą G. Rząsy i A. Urbańskiego). Z uwagi na merytoryczny charakter postępowania apelacyjnego, obowiązkiem sądu drugiej instancji nie może być poprzestanie na ustosunkowaniu

się do zarzutów skarżącego, lecz musi nim być - niezależnie od treści zarzutów - dokonanie ponownych, własnych ustaleń faktycznych, a następnie poddanie ich ocenie pod kątem prawa materialnego. Obowiązek czynienia ustaleń faktycznych w postępowaniu odwoławczym istnieje więc bez względu na to, czy wnoszący apelację podniósł zarzut dokonania wadliwych ustaleń faktycznych lub ich braku. Jednocześnie obowiązkiem sądu drugiej instancji jest zastosowanie właściwych przepisów prawa materialnego niezależnie od stanowiska stron prezentowanego w toku postępowania oraz zarzutów apelacyjnych. Sąd drugiej instancji powinien dokonać wyczerpującej oceny ustalonego stanu faktycznego z punktu widzenia obowiązującego prawa materialnego i zdać z tej oceny relację w uzasadnieniu swojego wyroku.

Trzeba pamiętać, że uzasadnienie sądu drugiej instancji powinno zawierać te elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznawanej sprawy są potrzebne do rozstrzygnięcia sporu. Należą do nich ustalenia faktyczne, zastosowanie prawa materialnego, odniesienie się do wszystkich wniosków i zarzutów apelacyjnych oraz do stanowiska strony przeciwnej. Wypełnienie wymagań stawianych uzasadnieniu wyroku Sądu drugiej instancji może polegać na podzieleniu i uznaniu za własne ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd pierwszej instancji oraz zaakceptowaniu oceny prawnej tego sądu. Ma to miejsce w sytuacji oparcia rozstrzygnięcia na przyjętych ustaleniach faktycznych, które stają się ustaleniami Sądu drugiej instancji oraz zaakceptowaniu przeprowadzonych przez Sąd pierwszej instancji rozważań prawnych. Tak też uczynił Sąd drugiej instancji, czemu dał wyraz w treści uzasadnienia.

Dopuszczalne jest także oparcie orzeczenia apelacyjnego na częściowo podzielonych ustaleniach faktycznych Sądu pierwszej instancji, które wymagają skorygowania lub uzupełnienia w niewielkim zakresie, właściwie oznaczonym i omówionym. Istotne jest, żeby podstawa faktyczna orzeczenia sądu drugiej instancji była dobitnie i właściwie określona. Jeżeli jednak sąd ten przyjmuje odmienne rozstrzygnięcie, niż Sąd pierwszej instancji, oparte na innej podstawie faktycznej, powinien dokonać własnych, stanowczych ustaleń faktycznych, które wskazywałyby na zastosowaną podstawę prawną i w uzasadnieniu wskazać te

ustalenia ponownej oceny dowodów i poczynienia na ich podstawie ustaleń faktycznych.

Dokonana przez Sąd odwoławczy ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia prawa (wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Podnoszone przez skarżącego w tym zakresie argumenty stanowią zatem polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi.

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona i nie spełnia przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania. W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

[I.T.]

[a.ł.]